

Ethische code voor onderzoek aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde

Ethische Commissie FEB 2015-01-22 / Commissie Wetenschappelijk Onderzoek FEB 2015-03-12 / Faculteitsraad FEB 2015-03-18

• Ethische commissie van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde

De Ethische Commissie van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde, hierna aangeduid als “Ethische Commissie”, verleent advies bij ethische vragen rond onderzoek en beoordeelt of een onderzoeksprotocol ethisch conform is, op aanvraag van de verantwoordelijke voor het onderzoek in de Faculteit.

De Ethische Commissie volgt hierbij de “Ethische code van het wetenschappelijk onderzoek in België”, waarvan de tekst hieronder is weergegeven. Een aantal aanvullingen en preciseringen in functie van haar toepassing aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde werd in de vorm van voetnoten opgenomen, voorafgegaan door de aanduiding ‘FEB’.

Elk onderzoek aan de Faculteit moet conform zijn met deze code. In geval van twijfel over de conformiteit van zijn onderzoek kan de onderzoeker de Ethische Commissie consulteren.

In het bijzonder dient de onderzoeker na te gaan of de ethische goedkeuring van zijn onderzoek op een bepaald ogenblik gevraagd zal worden door bepaalde uitgevers, redactieraden, overheidsinstanties, fondsenverstrekkers, etc. Indien hij dit het geval acht, dan dient hij vóór de eigenlijke aanvang van zijn onderzoek deze goedkeuring aan te vragen aan de Ethische Commissie. In principe geeft de Ethische Commissie geen *post-hoc* advies.

Een lid van de Ethische Commissie dat in welke hoedanigheid ook deelneemt aan een onderzoeksprotocol, mag niet als lid zetelen tijdens de beoordeling van dit protocol door de Ethische Commissie. Hij mag evenwel gehoord worden, zoals elke andere onderzoeker, indien de commissie dit nodig acht.

Onderzoeksvoorstellen die door de Ethische Commissie negatief geadviseerd worden, kunnen een tweede lezing vragen aan een ethische commissie van een economische faculteit aan een Belgische universiteit.

De Ethische Commissie voert geen onderzoek op eigen initiatief. Meldingen over vermeende inbreuken op de wetenschappelijk integriteit dienen te gebeuren bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van Universiteit Gent.

De onderzoekers van de faculteit zal worden gevraagd om een verklaring te ondertekenen dat zij bekend zijn met de ethische code.

- **Ethische code voor het wetenschappelijk onderzoek in België**

Inleiding

Deze «Ethische code voor het wetenschappelijk onderzoek in België» legt de grote principes van een ethisch verantwoorde wetenschapsbeoefening vast. Ondanks de grote diversiteit aan onderwerpen en onderzoeksmethodes in het wetenschappelijk onderzoek, zijn er algemene principes en gedragsregels waaraan de wetenschapsbeoefenaar zich dient te houden. De hier voorgestelde gedragscode gaat ervan uit dat vorsers hun onderzoek nauwgezet uitvoeren en dat ze er waarheidsgetrouw de relevante informatie over publiceren. Hierbij beschrijven ze de onderzoeksmethoden en –resultaten op een zo’n manier dat die kunnen worden geverifieerd. Een ethische code draagt niet alleen bij tot de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek, maar rechtvaardigt het ook voor de buitenwereld: hij toont aan de burger, die het grootste deel van het onderzoek financiert en er de vruchten van plukt, dat de wetenschappelijke wereld zijn eigen instrumenten ontwikkelt om op een verantwoordelijke wijze aan wetenschappelijk onderzoek te doen.

Voorliggende code geldt voor alle disciplines. Daardoor heeft hij een ruimere draagwijdte en grotere overtuigingskracht en kan hij een ondersteuning zijn voor de codes die door afzonderlijke instellingen of voor verschillende disciplines werden uitgewerkt of het nog zullen worden. Deze code heeft zijn plaats binnen een internationale beweging om nationale ethische codes uit te werken. De publicaties van o.a. OESO, ESF, Europese Commissie evenals «De Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening» waren, naast andere teksten, belangrijke inspiratiebronnen.

Deze code verwijst niet uitdrukkelijk naar bestaande wetten en reglementen (b.v. op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer of in het domein van het biomedische onderzoek) omdat die in elk geval moeten worden gerespecteerd.

Een ethische code biedt voordelen tegenover wettelijke of reglementaire bepalingen. Het is inderdaad niet doenbaar precieze regels uit te werken voor alle mogelijke omstandigheden en voorvallen. Bovendien heeft een code, die steunt op de door de wetenschappers gedeelde waarden, een grotere legitimiteit dan een van bovenaf opgelegde reeks regels. Zo’n benadering betekent een uitdaging aan de wetenschappers om zich, zowel individueel als in het kader van hun onderzoeksinstelling of hun beroepsgroep, te bezinnen over de manier waarop zij hun werk uitvoeren, maar ook over de wijze waarop dit zich verhoudt tot de ruimere maatschappelijke context, eventueel zelfs in een internationaal perspectief. De code wil de wetenschapper ertoe aanzetten op een verantwoordelijke wijze na te denken over de plaats van zijn of haar onderzoeksactiviteit binnen de samenleving en over de consequenties daarvan, evenals over de nauwe band tussen wetenschap, technologie, economie en ethiek.

Het is de bedoeling dat deze code onverkort van toepassing is voor alle vormen van publiek gefinancierd fundamenteel, gefinaliseerd en toegepast onderzoek, maar dat er ook in alle andere vormen van wetenschappelijk onderzoek (contractonderzoek, onderzoek in de particuliere sector...) naar wordt gestreefd deze code zoveel mogelijk toe te passen.

Niet alle afwijkingen van de code moeten per se als inbreuken worden beschouwd. Er kunnen zich gevallen voordoen waarin een of ander aspect van de code niet kan worden toegepast. Als dit voorkomt, is het wel aan te bevelen dat de onderzoeker hiervan uitdrukkelijk melding maakt.

In sommige gevallen kunnen vergissingen voorkomen zonder dat de betrokken auteur morele fouten kunnen worden aangewreven. Hierop moet door vakgenoten of onderzoeksinstellingen op gepaste wijze worden gereageerd, hierbij het principe van vermoeden van onschuld respecterend. Iemand wetens en willens ten onrechte van onethische praktijken beschuldigen is immers zelf een vorm van onethisch handelen. Anderzijds moeten «klokkengelui» (personen die te goeder trouw een misbruik aanklagen) op bescherming kunnen rekenen.

Een aangepast toezicht op minder ervaren onderzoekers is nodig, zonder hierbij nochtans aan hun vrijheid van onderzoek te raken. Jonge onderzoekers moeten vanaf het begin met de ethiek van het onderzoek worden vertrouwd gemaakt. Het is van belang in het onderwijs en bij de begeleiding van beginnende onderzoekers uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de ethische aspecten van de wetenschapsbeoefening. De ethische comités, maar ook de academies, instellingen van hoger onderwijs, stichtingen en wetenschappelijke verenigingen hebben in dit verband een verantwoordelijkheid.

De drang om de resultaten van onderzoek zo vlug mogelijk in bruikbare toepassingen te vertalen, de zorg om de resultaten te beschermen noch de wens tot erkenning van de wetenschappers mag het ethische gedrag in de wetenschapsbeoefening in de weg staan.

Zorgvuldigheid en voorzichtigheid

A. ZORGVULDIGHEID

Wetenschapsbeoefenaars handelen zorgvuldig als zij de algemeen erkende regels van hun discipline nauwgezet toepassen.

1. Bij het uitvoeren van onderzoek en het publiceren van resultaten gaat de onderzoeker nauwkeurig en genuanceerd te werk. Prestatiedwang mag daaraan geen afbreuk doen
2. Wetenschappers dienen hun protocollen met de grootst mogelijke zorgvuldigheid te ontwerpen en uit te voeren. In hun onderzoekswerk dienen wetenschappers rekening te houden met de stand van zaken van het onderzoek in hun domein. Zij dienen vooraf de nodige competentie te verwerven in termen van kennis en technieken en daarbij hun kritische geest te ontwikkelen. Opdrachten

waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn of waarvan redelijkerwijze kan worden voorzien dat ze onuitvoerbaar zijn, worden geweigerd.

3. De onderzoeker moet nagaan of de onderzoeksinstrumenten die hij wil gebruiken (bv. laboratoriummateriaal, meetinstrumenten, standaardvragenlijsten), aangepast zijn aan het werk dat hij wil ondernemen en klaar zijn om in optimale technische omstandigheden te worden gebruikt.

4. Een onderzoeksleider oefent voldoende toezicht uit op het onderzoek van zijn medewerkers. De verantwoordelijkheden die hiermee gepaard gaan, zijn duidelijk omschreven en worden te allen tijde nagekomen.¹

5. Een wetenschapsbeoefenaar stelt bij mededelingen aan of voorstellingen in de media zijn onderzoeksresultaten waarheidsgetrouw en begrijpbaar voor. Hij hoedt er zich voor buitensporige verwachtingen of onverantwoorde onrust te scheppen.

6. Een wetenschapper neemt zijn verantwoordelijkheid m.b.t. de ontwikkeling van zijn discipline op en verbindt er zich bijgevolg toe aan peer reviews mee te werken.

B. VOORZICHTIGHEID

Het handelen van onderzoekers is voorzichtig als het gebeurt met vooruitziendheid en wordt geleid door het verlangen schade aan anderen te voorkomen.

1. Hoewel de zorg van de onderzoeker zich primair richt op kennisverwerving en -vergroting, is het een eis van voorzichtigheid onnodige of buitensporige risico's te vermijden. Er moet een zorgvuldige analyse van de voordelen maar ook van de risico's op korte en lange termijn van het onderzoek worden uitgevoerd en, ingeval van risico's voor derden, aan het advies van peers (aan de ethische commissie waar deze bestaat) worden voorgelegd.

2. De onderzoeker toont respect voor de personen die aan experimenten, enquêtes of bevestigingen deelnemen, en dit met des te meer zorg indien deze mensen in een kwetsbare positie staan.^{2 3} Personen wier deelname aan een proefneming, enquête of bevestiging wordt gevraagd, geven hun toestemming na informatie: zij hebben het recht te weten dat zij het voorwerp van een onderzoek

¹ FEB: Ook studenten die een masterproefonderzoek doen zal gevraagd worden om de ethische code te respecteren.

² FEB: Persoonlijke gegevens uit het onderzoek moeten met grote omzichtigheid bewaard worden.

³ FEB: Onderzoekers dragen er zorg voor dat, indien geen andere afspraken met de betrokkenen zijn gemaakt, in de rapportage van onderzoek mogelijke herkenbaarheid van de betrokken participanten wordt geëlimineerd.

uitmaken en geven voorafgaandelijk en met kennis van zaken hun toestemming.⁴ Elke afwijking van dit principe moet worden voorgelegd aan personen of instellingen die bevoegd zijn om zowel over de wetenschappelijke aspecten als de ethische draagwijdte van deze kwestie een advies uit te brengen (ethisch comité, begeleidingscomité van een programma, academische overheid...⁵

3. Met de dieren die het onderwerp zijn van experimenten dient voorzichtig te worden omgegaan om het aantal gebruikte dieren en hun leed te beperken: de drie V's (vervanging, vermindering, verfijning) moeten worden nagestreefd.

4. Bij projecten die een impact kunnen hebben op het leefmilieu, houdt de onderzoeker rekening met het voorzorgsprincipe.

5. Bij projecten in het buitenland passen onderzoekers voorliggende code toe en houden zij zich ook aan codes of regels die, voor zover ze bestaan, in het betrokken land van toepassing zijn. Respect voor plaatselijke cultuur en leefmilieu staan hierbij voorop. Deze bezorgdheid is des te belangrijker naarmate er geen plaatselijke regels of codes bestaan of ze niet worden toegepast.

6. Voor gemaakte fouten en nalatigheden, alsook voor de hieruit voortvloeiende schade aan derden, neemt men zijn verantwoordelijkheid op en men probeert ze naar beste vermogen te herstellen.

Betrouwbaarheid en controleerbaarheid

A. BETROUWBAARHEID

Onderzoekers zijn betrouwbaar als zij zodanig te werk gaan dat derden erop kunnen vertrouwen dat zij volgens de regels van hun vak tewerk gaan, zowel in het wetenschappelijke werk zelf als in het rapporteren ervan.

1. Een onderzoeker zal zijn expertise, werk en resultaten zo correct mogelijk trachten voor te stellen en zich in elk geval onthouden van elke poging bij opdrachtgevers, collega's, media of welke andere derden ook een vertekend of overdreven beeld van zichzelf of zijn werk op te hangen.

2. Gegevens uit waarnemingen, experimenten of bestaande literatuur mogen verzonnen noch vervalst worden. Men mag niet de indruk wekken dat empirische gegevens voorhanden zijn als dat niet zo is. Steekproeven, analysetechnieken en statistische methoden mogen niet gekozen of gemanipuleerd worden om er een vooropgezet resultaat mee te bereiken.

3. Onderzoeksresultaten worden bij publicatie volledig weergegeven en ongewenste uitkomsten worden niet selectief weggelaten. Resultaten die niet overeenkomen met de vooropgestelde

⁴ FEB: Aan de participanten wordt ook meegedeeld dat zij het recht hebben om op elk ogenblik hun deelname stop te zetten.

⁵ FEB: In casu de Ethische Commissie.

hypothesen, worden steeds vermeld bij de publicatie van de onderzoeksresultaten. De graad van onzekerheid en de beperkingen van de resultaten dienen duidelijk vermeld te worden in publicaties, voorstellingen en rapporten.

4. In zijn rapportering en mededelingen maakt de wetenschapsbeoefenaar een duidelijk onderscheid tussen de onderzoeksresultaten en de directe conclusies hieruit enerzijds en veronderstellingen en speculaties anderzijds.

5. De algemene principes betreffende intellectuele eigendom worden gerespecteerd. De onderzoeker stelt geen veldwerk, data en resultaten die door anderen werden verricht of bekomen, als de zijne voor; hij plagieert de publicaties van anderen niet. Personen die meewerkten aan een onderzoek worden op correcte wijze vermeld; enkel zij die meewerkten aan het onderzoek, worden als (mede)auteur opgegeven.^{6 7 8}

6. Het gedachtegoed van collega's en wetenschappers wordt gerespecteerd en men eigent zich niet onterecht hun ideeën toe. Dit geldt vooral bij nieuwe onderzoeksonderwerpen, theorieën of technologieën die nog in een ontwikkelingsstadium zijn.

7. De onderzoeker publiceert dezelfde tekst niet in verschillende internationale gepeerreviewde wetenschappelijke tijdschriften. Hij legt evenmin gelijktijdig dezelfde tekst ter evaluatie aan meerdere dergelijke tijdschriften voor.

B. VERIFIEERBAARHEID

Het werk van onderzoekers is verifieerbaar als zij ervoor zorgen dat hun collega's het volledige verloop van hun onderzoek kunnen nagaan en desgevallend overdoen.

1. De aangeboden informatie is aantrekkelijk. De resultaten van de literatuurstudie, de hypothese(n), de proefopzet, de onderzoeks- en analysemethoden en de bronnen moeten correct worden beschreven (in een veldlogboek, labojournaal of voortgangsverslag) om het onderzoek via replicatie op de juistheid ervan te kunnen testen. Indien het voorwerp van de observaties vernietigd is (b.v.

⁶ FEB: Het eerste auteurschap en medeauteurschap geeft de wetenschappelijke of professionele bijdragen van de betrokken personen weer, ongeacht hun relatieve status. Louter bezit van een institutionele positie, zoals voorzitter van een departement of vakgroep, rechtvaardigt geen auteurschap. Kleine bijdragen tot het onderzoek of tot het schrijven van publicaties worden op gepaste wijze erkend, bijvoorbeeld in voetnoten of in een inleiding.

⁷ FEB: Een promovendus/promovenda wordt gewoonlijk als eerste auteur vermeld bij elk artikel met meer auteurs dat substantieel gebaseerd is op het dissertatie-onderzoek van de promovendus/promovenda.

⁸ FEB: Ook de promotor van een masterproef draagt er zorg voor dat de wetenschappelijke verdienste van de student correct gereflecteerd wordt in de wijze van publiceren.

bij opgravingen), worden de waarnemingen zo goed mogelijk geregistreerd. Alle beslissingen, afspraken en overeenkomsten worden vastgelegd en bewaard.

2. De publicatie van de resultaten vormt de basis van de evaluatie door de peers. De resultaten van een onderzoek worden zo snel mogelijk gepubliceerd en/of voor andere onderzoekers toegankelijk gemaakt. In sommige gevallen kunnen wel afspraken gemaakt worden over de termijnen van publicatie.

3. De primaire gegevens en de protocollen van het onderzoek dienen gedurende een vast te leggen voldoende lange tijd bewaard te worden en toegankelijk te blijven.⁹ Wanneer publicaties, vooral reviews en syntheses, niet alle voor verificatie noodzakelijke details vermelden, dienen die wel beschikbaar te zijn.

Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

A. ONAFHANKELIJKHEID

In hun wetenschappelijk werk laten onderzoekers zich leiden door regels van wetenschappelijke aard, die de voorwaarde van hun onafhankelijkheid zijn.

1. Onderzoekers moeten hun onderzoek in alle vrijheid en onafhankelijkheid kunnen uitvoeren, want hun creativiteit hangt ervan af.

2. Wetenschappelijk onderzoek in opdracht van externen verloopt zonder tussenkomst van de opdrachtgever tijdens het verloop van het werk dat aan de onderzoeker wordt toevertrouwd. Het beleid van de (publieke of particuliere) opdrachtgever vertaalt zich in de keuze van de onderzoeksthema's. De onderzoeker verzaakt niet aan zijn onafhankelijkheid door in deze context contracten te aanvaarden of in te gaan op oproepen tot voorstellen, op voorwaarde dat hij de vrijheid behoudt in de uitvoering van zijn onderzoek wat de organisatie van het onderzoek, de hypothesen, de gebruikte methoden en het formuleren van de conclusies betreft. Een wetenschappelijk besluit kan enkel op basis van wetenschappelijke argumenten worden geformuleerd.

3. De opdrachtgever en externe financiers, alsook hun relatie tot de onderzoeker worden kenbaar gemaakt bij de publicatie van de onderzoeksresultaten. Adviseurschappen of andere banden tussen opdrachtgevers of onderzoekers worden eveneens vermeld. In wetenschappelijke mededelingen en publicaties dienen belangenconflicten te worden vermeld.

4. Opdrachtgevers en onderzoekers/onderzoeksinstituten maken duidelijke contractuele afspraken, o.a. wat de vrijheid van publicatie en de eigendom van de resultaten betreft. Voor zover de beperking van de vrijheid van de onderzoeker onvermijdelijk is, wordt zij uitdrukkelijk vermeld.

⁹ FEB: Met name in beginsel minstens vijf jaar na publicatie.

5. Bij teamwerk worden de rechten en plichten van de verschillende actoren, met inbegrip van de instelling waar het onderzoek gebeurt en van hen die het onderzoek financieren, duidelijk vastgelegd. Er komen duidelijke afspraken over het eigendom van de onderzoeksresultaten en het gebruik en de verspreiding ervan.

B. ONPARTIJDIGHEID

Onderzoekers zijn onpartijdig als zij zich bij het uitvoeren van onderzoek niet laten beïnvloeden door hun persoonlijke voorkeur, sympathie, belang of vooringenomenheid.

1. Onderzoekers hebben recht op hun eigen mening en voorkeuren (b.v. over het maatschappelijke of economische belang van bepaalde activiteiten) maar zij zetten die opzij in hun wetenschappelijk werk.
2. Indien een opdracht het gevaar van belangenvermenging of –conflict inhoudt, kan een onderzoeker ze slechts aanvaarden onder voorwaarden die zijn onpartijdigheid niet in het gedrang brengen. Hij zal bij de voorstelling van zijn onderzoeksresultaten uitdrukkelijk vermelden hoe hij dit probleem heeft aangepakt.
3. Bij het publiceren van de onderzoeksresultaten en vooral van de conclusies en de aanbevelingen voor toepassingen die hieruit zouden kunnen worden getrokken, maakt de wetenschapsbeoefenaar een duidelijk onderscheid tussen zijn wetenschappelijke beoordeling en zijn persoonlijke voorkeur.
4. Bij deelname aan een peer review mag de wetenschapsbeoefenaar zich uitsluitend laten leiden door wetenschappelijke overwegingen. De confidentialiteit van de informatie wordt gegarandeerd.
5. De beoordeling van manuscripten voor wetenschappelijke tijdschriften gebeurt op onpartijdige wijze en binnen een redelijke termijn.
6. Indien men wetenschappelijke standpunten van andere onderzoekers onjuist vindt, bestrijdt men ze enkel met wetenschappelijke argumenten.

Auteursrichtlijnen van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde

(goedgekeurd door de Faculteitsraad van 21 maart 2018)

(bijgewerkt door de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek van 19 oktober 2023)

Dit document biedt een aantal richtlijnen met betrekking tot het auteurschap van wetenschappelijke publicaties voor de faculteit Economie en Bedrijfskunde. De richtlijnen weerspiegelen (1) beleidsmatige aanbevelingen conform het onderzoeksbeleid van de faculteit en universiteit, (2) 'best practices' die gedistilleerd werden uit de respons van een faculteitsbrede bevraging van de onderzoeksgroepen actief in de onderzoeksdisciplines vertegenwoordigd in de faculteit en (3) wensen en verzuchtingen van het assisterend academisch en wetenschappelijk personeel.

De auteursrichtlijnen die het document aanbiedt moeten als dusdanig geïnterpreteerd worden. Het zijn richtlijnen die het gedrag aangaande auteurschap kunnen sturen in de richting die de faculteit wenselijk acht. De toepassing ervan wordt volledig onderschreven door zowel de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek als de Commissie Welzijn op het Werk.

De facultaire richtlijnen worden op de facultaire website gepubliceerd en ter kennis gegeven aan alle leden en studenten van de faculteit die bij wetenschappelijk onderzoek betrokken zijn.

Bij de start van een doctoraatstraject wordt dit document ondertekend door de doctorandus/a en zijn/haar promotoren.

1. Algemene principes

1. Goede afspraken maken goede vrienden. Als algemeen principe geldt dan ook dat bij aanvang van de publicatie (d.w.z. bij aanvang van het onderzoek nodig voor de publicatie) afspraken gemaakt worden tussen de (potentiële) coauteurs. Deze afspraken betreffen minimaal het auteurschap zelf (wie wordt als auteur vermeld?) en de volgorde van auteurschap. Het wijzigen van deze afspraken tijdens het publicatieproces kan enkel indien daar goede redenen voor zijn en mits instemming van iedereen die bij de initiële afspraken betrokken was.
2. De onderzoeksdisciplines die aan de faculteit vertegenwoordigd zijn, verschillen onderling sterk qua publicatiecultuur, inclusief gebruiken en tradities aangaande auteurschap. De afspraken aangaande auteurschap volgen zo goed als mogelijk de richtlijnen van dit document, zonder afbreuk te doen aan de gebruiken en tradities binnen de onderzoeksdiscipline. Bij conflicten primeert de publicatiecultuur van de discipline.
3. Iedereen die als auteur op een publicatie vermeld wordt, neemt de volledige verantwoordelijkheid over de publicatie. Dit impliceert dat de verdiensten aan de auteur toegewezen worden (vb. de auteur heeft het recht om deze publicatie op zijn/haar CV te vermelden), maar ook de gebreken, tekortkomingen, fouten of inbreuken tegen normen en regels (vb. bij vaststelling van inbreuken zijn alle auteurs verantwoordelijk).

2. Richtlijnen aangaande auteurschap

1. Om 'gift authorship' te vermijden is het essentieel dat elke auteur een substantiële bijdrage aan de publicatie levert. Een substantiële¹⁰ bijdrage wordt geleverd als minimaal aan **twee** van onderstaande drie voorwaarden voldaan is¹¹:
 - a. Substantieel bijgedragen hebben aan het *ontwerpen van het onderzoek* (vb. aanbrengen van het onderzoeks idee; formuleren van probleemstelling, onderzoeksvraag, doelstelling of hypothese; keuze van onderzoeksmethode(n), opstellen van het onderzoeksplan);
 - b. Substantieel bijgedragen hebben aan het *uitvoeren van het onderzoek* (vb. studie van literatuur, verzamelen van gegevens, analyseren van gegevens, interpreteren van analyses, stellen van andere onderzoeksdata);
 - c. Substantieel bijgedragen hebben aan het *schrijven van de publicatie* (vb. delen van de tekst geschreven hebben, review van de tekst die tot aanzienlijke herwerking geleid heeft, herstructureren van de tekst met het oog op een betere leesbaarheid)
2. Om 'ghost authorship' te vermijden, dient iedereen die een substantiële bijdrage aan de publicatie geleverd heeft (zoals in de vorige richtlijn gedefinieerd), als auteur vermeld te worden, onverminderd gemaakte afspraken over 'single authorship' (confer punt 4).
3. De status van promotor, financier, diensthoofd, vakgroepvoorzitter, etc., geeft geen automatisch recht op auteurschap.
4. Het verdient aanbeveling dat onderzoekers wiens bijdrage aan de publicatie niet als substantieel beschouwd wordt (vb. friendly review, assistentie bij data verzameling of analyse, methodologisch advies), erkend worden door middel van een voetnoot, eindnoot of bedanking ('acknowledgement') voor zoverre dit in de onderzoeksdiscipline gebruikelijk is en toegelaten is volgens de richtlijnen van het tijdschrift of de uitgever.

¹⁰ Wat 'substantieel' is laten we over aan het oordeel van diegenen die deze richtlijnen toepassen. Bij de beoordeling hiervan kan gerefereerd worden aan de gebruiken en traditie van de onderzoeksdiscipline.

¹¹ Het "Beleid inzake auteurschap en het erkennen van bijdrages in wetenschappelijk publiceren" (<https://codex.ugent.be/?regid=REG000282>, 10 november 2022) moet in acht genomen worden. Dit legt strengere voorwaarden op voor auteurschap:

7. NORMEN VOOR ONDERZOEKERS

B. CRITERIA VOOR AUTEURSHIP

2. Auteurschap toekennen gebeurt op basis van de geleverde **bijdrage**.

Onderzoekers die op een **significante** manier bijdragen aan de totstandkoming van de publicatie worden toegevoegd aan de auteurslijst. "*Auteurs worden geacht een **aanzienlijke bijdrage** te hebben geleverd aan het ontwerp van het onderzoek, de verzameling van relevante gegevens **of** analyse en interpretatie van de resultaten.*"

Deze bepaling is een **minimumvereiste** en verdere invullingen van het begrip 'bijdrage' dienen steeds op z'n minst in lijn te zijn met deze vereiste.

3. Bijkomend aan een aanzienlijke bijdrage, dragen onderzoekers bij tot het **schrijven of substantieel reviseren** van het werk.

3. Richtlijnen aangaande de volgorde van auteurs

Noot: Deze richtlijnen gelden uiteraard enkel voor wie aan de voorwaarden van auteurschap zoals onder punt 2 bepaald, voldoet.

1. In enkele aan de faculteit vertegenwoordigde onderzoeksdisciplines is het gebruikelijk om auteurs alfabetisch te vermelden, onafhankelijk van de omvang of het belang van de geleverde bijdrage aan de publicatie. Indien dit het geval is, is het essentieel dat dit gebruik gekend is door alle betrokkenen. Mits onderlinge afspraak tussen alle betrokkenen, kan uiteraard ook voor deze disciplines van dit gebruik afgeweken worden bij uitgesproken verschillen in geleverde bijdragen of met betrekking tot publicaties die voortvloeien uit doctoraatsonderzoek.
2. In de meeste aan de faculteit vertegenwoordigde onderzoeksdisciplines is het gebruikelijk om auteurs te vermelden in volgorde van de geleverde bijdrage. Indien dit het geval is, is het essentieel dat deze volgorde (en dus de omvang en aard van de bijdrage) voorafgaandelijk afgesproken wordt. Minimaal dienen voorafgaandelijk afspraken gemaakt te worden over wie eerste auteur is.
3. Onverminderd de vorige richtlijn, is het voor disciplines die auteurs vermelden in de volgorde van de geleverde bijdrage aan te bevelen dat bij publicaties die voortvloeien uit doctoraatsonderzoek, de doctorandus/a eerste auteur is. Omdat de doctorandus/a verantwoordelijk is voor het doctoraatsonderzoek en door middel van dit onderzoek het bewijs dient te leveren om als zelfstandig onderzoeker te kunnen functioneren, wordt verwacht dat de doctorandus/a bij minstens het merendeel van de studies van het doctoraatsonderzoek, de belangrijkste bijdrage levert en dus eerste auteur is.
4. De status van promotor, financier, diensthoofd, vakgroepvoorzitter, etc., geeft geen automatisch recht op eerste auteurschap.

4. Richtlijnen aangaande 'single authorship'

1. In enkele aan de faculteit vertegenwoordigde onderzoeksdisciplines is het gebruikelijk dat doctorandi met academische ambities (naar postdoctoraal onderzoek of professoraat toe), een 'job market' paper schrijven als enige auteur. Indien dit het geval is, is het essentieel dat dit gebruik gekend is door alle betrokkenen. Verder dienen omtrent deze 'job market' paper duidelijke afspraken gemaakt te worden met betrekking tot welke studie van het doctoraatsonderzoek tot dergelijke publicatie zal leiden en in welke mate andere onderzoekers dan de doctorandus/a (vb. promotor, leden begeleidingscommissie) mogen/kunnen bijdragen aan het tot stand komen van de publicatie.
2. Het verdient aanbeveling dat onderzoekers die bijgedragen hebben aan de publicatie zonder als auteur vermeld te worden, erkend worden door middel van een voetnoot, eindnoot of bedanking ('acknowledgement') voor zoverre dit in de onderzoeksdiscipline gebruikelijk is en toegelaten is volgens de richtlijnen van het tijdschrift of de uitgever.

5. Richtlijnen aangaande affiliaties van auteurs

1. Het is noodzakelijk dat bij elke publicatie waar leden of studenten van de faculteit als auteur vermeld worden, minstens één van deze auteurs de Universiteit Gent als affiliatie vermeldt, ongeacht of deze auteur op het moment van publicatie nog steeds aan de faculteit verbonden is. Ook van 'single authors' die op het moment van publicatie niet langer aan de faculteit verbonden zijn, wordt verwacht dat zij loyaal de Universiteit Gent als (bijkomende) affiliatie vermelden¹².

Voor de verschillende manieren waarop de Universiteit Gent als affiliatie opgegeven kan worden, zie <<https://www.ugent.be/intranet/nl/op-het-werk/onderzoek-onderwijs/onderzoek/impact/publiceren/beleid-ugent.htm#Integriteitenkwaliteit>>.

Het is verder sterk aanbevolen om ook de Faculteit Economie en Bedrijfskunde (Nederlands of Engels, voluit of afgekort) en/of de onderzoeksgroep of vakgroep te vermelden.

6. Wie contacteren bij vragen of conflicten?

Voor verdere informatie of voor bemiddeling bij conflicten die niet intern (d.i. tussen de auteurs zoals in de voorafgaande afspraken bepaald) afgehandeld kunnen worden, gelden volgende aanspreekpunten (en bij voorkeur in onderstaande volgorde):

- De ombudspersoon voor FEB doctorandi (enkel voor doctorandi)
- De vervangende ombudspersoon voor FEB doctorandi (enkel voor doctorandi)
- De psychosociaal welzijn vertrouwenscontacten van de FEB (voor iedereen)

De namen en contactgegevens van de FEB personen worden op de facultaire website gepubliceerd.

- Ombudspersonen:
<<https://www.ugent.be/eb/nl/student/reglementen/ombudspersonen.htm>>
- Psychosociaal welzijn vertrouwenscontacten:
<<https://www.ugent.be/intranet/nl/op-het-werk/welzijn/psychosociaal-welzijn/contactpersonen/vertrouwenscontact.htm>>

Bij vraag naar bemiddeling bij conflicten is het belangrijk om een persoon aan te spreken die 'neutraal' is (vb. niet van dezelfde vakgroep(en) als de auteur(s), geen hiërarchische relatie met auteur(s)).

¹² De Faculteit / onderzoeksgroep kan hiertegenover de inspanning leveren om recente doctors langer aan de FEB te verbinden als geaffilieerd postdoctoraal medewerker.

7. Universiteitsbrede richtlijnen

Voor informatie over universiteitsbrede richtlijnen aangaande publiceren en auteurschap, zie

- Auteurschap in onderzoek <<https://www.ugent.be/intranet/nl/op-het-werk/onderzoek-onderwijs/onderzoek/impact/publiceren/auteurschap.htm>>
- Beleid inzake auteurschap en het erkennen van bijdrages in wetenschappelijk publiceren (goedgekeurd door de Raad van Bestuur op 10 november 2022) <<https://codex.ugent.be?regid=reg000282&lang=nl>>
- Beleid wetenschappelijk publiceren (goedgekeurd door de Raad van Bestuur op 3 juni 2022) <<https://codex.ugent.be?regid=REG000274&lang=nl>>